

Havarovali ste v zlom počasi s vozidlom a zvodidlá na okraji cesty vás nezastavili?

1. Predstavme si situáciu, keď sa na ceste stane dopravná nehoda, pri ktorej napríklad dodávka prerazí zvodidlá na okraji cesty a "vysype sa" do poľa. Vodič auta (vinník) sa po nehode bude obhajovať argumentmi, že bolo zlé počasie, ktoré - nie z jeho viny - objektívne spôsobilo nezvládnuteľné podmienky na ceste (klzký povrch, šmyk a pod.). Za týchto podmienok - podľa neho - mali byť zvodidlá natoľko pevné, že by dodávku mali zachytiť, teda vodič si nepripúšťa žiadnu vinu na havárii. Čo na to môže povedať právnik? Za akých okolností takýto vodič môže/nemôže byť v práve?

Legislatíva

Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov

Zákon č. 133/2013 Z. z. o stavebných výrobkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 162/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam skupín stavebných výrobkov a systémy posudzovania parametrov v znení neskorších predpisov

Povinnosti vodiča motorového vozidla ako účastníka cestnej premávky

Vodič je povinný venovať sa plne vedeniu vozidla a sledovať situáciu v cestnej premávke, t. j. najmä rýchlosť jazdy prispôbiť najmä svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam, stavu a povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať. Vodič smie jazdiť len primeranou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad, t. j. v obci rýchlosťou najviac 50 km/h, ak ide po diaľnici v obci alebo po rýchlostnej ceste v obci, najviac 90 km/h a na diaľnici a na rýchlostnej ceste najviac 130 km/h, ak ide o motorové vozidlo s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou neprevyšujúcou 3 500 kg.

Výsledkom dodržania týchto povinností je bezpečná jazda nielen v bezproblémovej cestnej premávke, ale najmä v zhoršených až kritických podmienkach, ktoré sú často neočakávané. Správna a rýchla reakcia na nečakanú situáciu je výsledkom schopností vodiča a techniky jeho jazdy a prvým krokom k eliminácii kritickej situácie.

Dodržiavanie ustanovených povinností bude skúmať orgán Policajného zboru Slovenskej republiky - dopravný inšpektorát a jeho závery sú dôležité.

Nepriaznivé poveternostné podmienky

Môžu podstatne zhoršiť alebo aj prerušiť zjazdnosť komunikácie, Spôsobuje ich najmä fujavica a intenzívne dlhodobé sneženie, víchrica a mimoriadne vodné zrážky, povodeň a privalové vody pri intenzívnych a dlhodobých vodných zrážkach, vznik súvislej poľadovice pri poklese teploty a pri vyššej vlhkosti vzduchu, hmla a odmäk, mrznúci dážď aj mrholenie. Týmto zmeneným poveternostným podmienkam je vodič povinný prispôbiť jazdu, pretože nehodu môže zapríčiniť aj vtedy, keď neprekračuje povolenú rýchlosť; je preto vhodné jazdiť pomalšie a dodržiavať aj niekoľko ďalších zásad:

- Jazdiť plynule, nešliapať prudko na plyn a prudko nebrzdiť.
- Využívať pri brzdení aj brzdný účinok motora.
- Udržiavať za autom pred vami dostatočný odstup.
- Predbiehať len v nevyhnutných prípadoch, najlepšie vôbec.
- Eliminovať faktory, ktoré môžu rozptyľovať – od rádia až po telefonovanie, aj keď s použitím hands free.
- Predvídať a sledovať okoloidúce autá.
- Brzdiť dostatočne skoro pred zákrutou – ešte na rovnej ceste.

Šmyk v dôsledku privalovej vody pri intenzívnych a dlhodobých vodných zrážkach

Akýkoľvek šmyk a jeho zvládnutie je pre vodiča skúškou jeho šoférskej zručnosti a schopnosti nestratiť nervy. Šmyk môže vyvolať mokrá vozovka, či dokonca kaluž, piesok alebo blato a v zime ľad. Dochádza k nemu pri nesprávnom prejazde zákrutou, t. j. pri chybách v brzdení a akcelerácii, kedy môže vodič úplne stratiť kontrolu nad vozidlom. Alebo pri jazde v priamom smere, kedy je vrstva vody na vozovky väčšia ako pol centimetra, kedy sa aquaplaning alebo voľne let/vznášanie sa na vode teoreticky týka každého vozidla, ktoré dokáže prekročiť 70-80 km/h, pneumatika stratí kontakt s povrchom vozovky a vznesie sa na vrstve vody. Keď k tomu dôjde na všetkých kolesách vozidla, stáva sa absolútne neovládateľné. Táto situácia je mimoriadne nebezpečná, pretože nie je možné meniť smer, brzdiť ani pridávať.

Šmyk a aquaplaning je preto nočnou morou každého vodiča.

Zvodidlá

Patria do kategórie stavebných výrobkov, ktorých technické podmienky ustanovuje zákon č. 133/2013 Z. z. o stavebných výrobkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 162/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam skupín stavebných výrobkov a systémy posudzovania parametrov.

Použitie zvodidiel sa určuje na základe sklonu svahu a jeho výšky (STN 73 6101).

Čo je dopravná nehoda

Dopravná nehoda je udalosť v cestnej premávke, ktorá sa stane v priamej súvislosti s premávkou vozidla a pri ktorej

- sa usmrtí alebo zraní osoba,
- sa poškodí cesta alebo všeobecne prospešné zariadenie,
- uniknú nebezpečné veci, ktoré pre svoju jedovatosť, horľavosť, výbušnosť, samozápalnosť, infekčnosť, rádioaktivosť alebo inú vlastnosť sú hrozbou pre zdravie a život osôb, zvierat alebo rastlinstva, alebo pre zložky životného prostredia alebo
- na niektorom zo zúčastnených vozidiel vrátane prepravovaných vecí alebo na inom majetku vznikne hmotná škoda zrejme prevyšujúca jedenapolnásobok väčšej škody podľa Trestného zákona (cca 4000 eur).

Za dopravnú nehodu sa považuje aj škodová udalosť, ak

- nie je splnená niektorá z povinností účastníka škodovej udalosti,
- je vodič zúčastneného vozidla pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky, sa odmietol podrobiť vyšetreniu na zistenie ich požitia alebo
- sa účastníci škodovej udalosti nedohodli na jej zavinení.

Ostatné udalosti v cestnej premávke, pri ktorých vznikla škoda v priamej súvislosti s premávkou vozidla, sa na účely tohto zákona nepovažujú za dopravnú nehodu. Takéto udalosti sú škodovou udalosťou.

Asistenčná služba

V prípadoch, že po dopravnej nehode je motorové vozidlo nepojazdné, asistenčná služba zabezpečí jeho odvoz do servisu, ak je opraviteľné, alebo na iné dohodnuté miesto.

Čo je dobré vedieť

Vodič, ktorý sa zúčastnil na dopravnej nehode, je povinný bezodkladne zastaviť vozidlo a zdržať sa požitia alkoholu alebo inej návykovej látky po nehode v čase, keď by to bolo na ujmu zistenia, či pred jazdou alebo počas jazdy požil alkohol alebo inú návykovú látku.

Účastník dopravnej nehody (každá osoba, ktorá sa priamo aktívne alebo pasívne zúčastnila na dopravnej nehode, teda často krát i svedok – okolo idúce vozidlo, či chodec) je pod hrozbou sankcie povinný

- ohlásiť dopravnú nehodu príslušnému orgánu Policajného zboru slovenskej republiky – policajtovi;
- poskytnúť podľa svojich schopností a možností zranenej osobe prvú pomoc a bezodkladne privolať záchrannú zdravotnú službu;
- urobiť potrebné opatrenia na záchranu osoby alebo majetku ohrozeného dopravnou nehodou;
- zotrvať na mieste dopravnej nehody až do príchodu policajta alebo sa na toto miesto bezodkladne vrátiť po poskytnutí alebo privolaní pomoci, alebo po ohlásení dopravnej nehody;
- zdržať sa konania, ktoré by bolo na ujmu vyšetrenia dopravnej nehody, najmä premiestnenia vozidiel;
- urobiť vhodné opatrenia, aby nebola ohrozená bezpečnosť cestnej premávky na mieste dopravnej nehody;
- umožniť obnovenie cestnej premávky, najmä premávky vozidiel pravidelnej verejnej dopravy osôb;
- preukázať svoju totožnosť na požiadanie iného účastníka dopravnej nehody;
- bezodkladne upovedomiť osobu, ktorá nie je účastníkom dopravnej nehody, o hmotnej škode, ktorá jej bola spôsobená dopravnou nehodou, a oznámiť jej svoje osobné údaje; ak to nie je možné, upovedomenie a oznámenie zabezpečí prostredníctvom Policajného zboru Slovenskej republiky.

Ak je to nevyhnutné na uvoľnenie alebo na ošetrovanie zranenej osoby alebo na obnovenie cestnej premávky, účastník dopravnej nehody môže premiestniť vozidlá, pritom je však povinný vyznačiť postavenie vozidiel po dopravnej nehode, situáciu a stopy.

Účastník dopravnej nehody je povinný poskytnúť orgánu policajného zboru potrebnú súčinnosť pri objasňovaní dopravnej nehody vrátane predloženia dokladov, ktoré s tým súvisia.

V záujme bezproblémovej likvidácie škody z povinného zmluvného poistenia vodič vyplní formulár "Záznam o dopravnej nehode", ktorý má povinnosť mať vo vozidle. Podrobný náčrt vzniku dopravnej nehody a vyznačenie vinníka nehody je súčasťou záznamu a slúži príslušnej poisťovni na posúdenie.

Vlastný záznam o nehode zdokumentovaný na mieste škody fotografiami auta, samotnej komunikácie ako aj dlhšieho úseku cesty môže pomôcť pri preukazovaní škody.

Názor advokáta

Ak zo šetrenia dopravnej nehody orgánom policajného zboru vyplynie záver, že vodič neprispôbil jazdu svojim schopnostiam, poveternostným podmienkam, stavu a povahe vozovky, ktoré sú predvídateľné, šanca na úspech sa javí ako minimálna.

Preukázanie, že zvodidlá v mieste dopravnej nehody nespĺňali parametre ustanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi a technickými normami, a v príčinnej súvislosti s nepriaznivými poveternostnými podmienkami zvýšili závažnosť dôsledkov dopravnej nehody, však môže mať šance na úspech. Zvodidlá v takom prípade, ako bezpečnostné zariadenie v mieste, kde hrozí zvýšené nebezpečenstvo úrazu spôsobené zidením vozidla z telesa cestnej komunikácie, prípadne kolízia motorového vozidla s iným účastníkom cestnej premávky, totiž nespĺnili svoju preventívnu funkciu.

Spornou je situácia, ak na mieste, na ktorom nie sú osadené zvodidlá došlo k opakovaným dopravným nehodám, pričom:

a) správca komunikácie navrhol príslušnému orgánu verejnej správy osadenie zvodidiel za účelom predchádzania vecných škôd, ako aj škôd na zdraví účastníkov, avšak príslušný orgán (napriek upozorneniu) nekonal;

b) správca ciest bol pasívny a osadenie zvodidiel nenavrhol.

Hoci sa intuitívne natíska odpoveď, že v danom prípade prichádza do úvahy z titulu porušenia § 420 OZ (podporne aj § 415 OZ) (spolu)zodpovednosť za škodu správcu cesty, resp. orgánu verejnej moci, z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR vyplýva odlišný názor. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.5.2008, sp. zn. 4 Cdo 17/2007: „Základou v zjazdnosti treba rozumieť tak významnú

zmenu (zhoršenie) zjazdnosti komunikácie, ktorá je síce odstrániteľná bežnou údržbou, no svojim charakterom sa natoľko vymyká stavebnému stavu a dopravno-technickému stavu pozemnej komunikácie a poveternostným vplyvom, že vodič ani pri obozretnej jazde, rešpektujúcej stav komunikácie či prípadné dôsledky poveternostných vplyvov, nemôže jej výskyt predpokladať a účinne reagovať pri riadení vozidla tak, aby závada neovplyvnila jeho jazdu a nevznikla tým škoda. Ak príčinou škody nie je závada v zjazdnosti, teda ak nie je daná zodpovednosť správcu komunikácie za škodu podľa cestného zákona, nie je tým vylúčená jeho prípadná všeobecná zodpovednosť za škodu podľa § 420 OZ. **Ak však príčinou vzniku škody je stavebný stav alebo dopravno-technický stav komunikácie, neprichádza do úvahy zodpovednosť správcu komunikácie nielen podľa cestného zákona, ale ani podľa Občianskeho zákonníka.**“ Z prezentovaného rozhodnutia vyplýva, že pokiaľ bola škoda spôsobená stavebno-technickým stavom (nie závadou), je zodpovednosť správcu *ex lege* vylúčená.

Aj vám počas víchrice spadol strom na idúce auto alebo na zaparkované auto a poškodil Vám ho?

2. Auto parkuje v blízkosti zelenej plochy, kde rastú veľké mohutné stromy. Po búrke sa stalo, že strom sa zrútil na cestu a poškodil tam parkujúce vozidlo. Majiteľ auta chce za spôsobenú škodu odškodnenie, bude v práve? Za akých okolností? O čo inak by vyzerala táto situácia, ak by šlo o víchricu mimo intravilánu obce, teda na ceste pri lese a stromy by sa zrútili na idúce auto?

Legislatíva

Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov

§ 9a ods. 1 a 2 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov

§ 12 vyhlášky Federálneho ministerstva dopravy č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov

§ 420 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. mája 2008, sp. zn. 4 Cdo 17/2007

Zodpovednosť za škodu správcov komunikácií

Správca komunikácie zodpovedá za škody, ktoré vznikli pre závady v zjazdnosti. Užívatelia diaľnic, ciest alebo miestnych komunikácií nemajú nárok na náhradu škody spôsobenú jej stavebným stavom.

Závada v zjazdnosti diaľnic, ciest a miestnych komunikácií

Za závadu v zjazdnosti diaľnic, ciest a miestnych komunikácií sa považujú také zmeny v zjazdnosti týchto komunikácií spôsobené vonkajšími vplyvmi, ktoré nemôže vodič predvídať ani pri jazde prispôbenej stavebnému stavu komunikácie, poveternostným podmienkam, vlastnostiam vozidla a nákladu, vlastným schopnostiam a iným zjavným okolnostiam. Závadami v zjazdnosti sú aj spadnuté stromy a kamene, ak sa na ne predpísaným spôsobom neupozorňuje.

Závadami v zjazdnosti nie sú úseky alebo časti a súčasti diaľnic, ciest a miestnych komunikácií, na ktorých sa nerobí zimná údržba v celej dĺžke a zabezpečujú sa len vopred určené dopravne dôležité miesta (napr. križovatky, veľké stúpania, ostré zákruty, autobusové zastávky a pod.).

Závadou v zjazdnosti treba rozumieť tak významnú zmenu (zhoršenie) zjazdnosti komunikácie, ktorá je síce odstrániteľná bežnou údržbou, no svojim charakterom sa natoľko vymyká stavebnému stavu a dopravno-technickému stavu pozemnej komunikácie a poveternostným vplyvom, že vodič ani pri obozretnej jazde, rešpektujúcej stav komunikácie či prípadné dôsledky poveternostných vplyvov, nemôže jej výskyt predpokladať a účinne reagovať pri riadení vozidla tak, aby závada neovplyvnila jeho jazdu a nevznikla tým škoda.

Neočakávané spadnutie konárov/stromu na idúce auto počas nepriaznivých poveternostných vplyvov (napr. fujavica, intenzívne dlhodobé sneženie, víchrica, povodeň a privalové vody pri intenzívnych a dlhodobých vodných zrážkach, odmäk, mrznúci dážď, mrholenie) sa môže stať závadou v zjazdnosti komunikácie, ak

- vodič nemohol pád konárov/stromu predvídať, pretože tam nebolo dopravné značenie upozorňujúce na takú skutočnosť alebo riziko takejto skutočnosti,
- vodič prispôbil jazdu situácii na komunikácii a jej charakteru; ak však vošiel do zákruty mimo obce rýchlosťou 140 km/h, pri svojej obrane bude veľmi ťažko argumentovať, že jeho jazda bola prispôbená situácii na mieste,
- správca komunikácie nepreukáže, že nebolo v jeho silách závalu odstrániť alebo na pád konárov/stromov na komunikáciu upozorniť.

Spadnutie konárov/stromu na auto zaparkované na parkovisku alebo na mieste, na ktorom obvykle parkujú autá, v súvislosti s nepriaznivými poveternostnými podmienkami sa môže stať dôvodom pre dobrovoľné odškodnenie ojedinele a spravidla vtedy, ak správca parkoviska alebo miesta, na ktorom obvykle parkujú autá, svoju zodpovednosť prizná. Ak má snahu zbaviť sa zodpovednosti za škodu vzniknutú na aute, potom jedinou cestou je žaloba na súd.

Stavebný stav diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie

Stavebným stavom diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie sa rozumie kvalita, stupeň opotrebenia a povrch, pozdĺžne alebo priečne vlny, hojné výtlky, ktoré nemožno odstrániť bežnou údržbou, nosnosť vozovky, mostov a priepustov a vybavenie komunikácie z hľadiska bezpečnosti dopravy (dopravné značky a zariadenia, bezpečnostné a ochranné zariadenia a pod.).

Čo je dobré vedieť

Účastník škodovej udalosti je povinný bezodkladne zastaviť vozidlo, preukázať svoju totožnosť inému účastníkovi škodovej udalosti, poskytnúť údaje o poistení vozidla, zdržať sa požitia alkoholu alebo inej návykovej látky a urobiť vhodné opatrenia, aby nebola ohrozená bezpečnosť alebo plynulosť cestnej premávky.

Škodovou udalosťou, aj keď nevznikla v cestnej premávke, je aj poškodenie auta v dôsledku pádu konára/stromu na parkovisku alebo na mieste, na ktorom obvykle parkujú autá.

Ak idúce auto poškodí spadnutý konár/strom tak, že výška škody prekročí hranicu 3 990 eur, treba bezpodmienečne volať dopravnú políciu, ktorá tiež zadokumentuje aj to, že úsek komunikácie nebol označený predpísaným spôsobom (varovaním o riziku možnosti pádu). Pri uplatňovaní náhrady škody sa správa dopravnej polície stane dôležitým dôkazom.

K škode nižšej ako 3 990 eur treba volať správcu komunikácie/parkoviska/miesta, na ktorom obvykle parkujú autá. Ak sa na miesto vzniku škody nedostaví alebo je nezistiteľný, je vhodné volať dopravnú políciu. Políciu je vhodné volať aj vtedy, ak sa podarí zistiť, kto je správcom komunikácie, no vodič sa nedokáže dohodnúť na vine.

Vodič dá vozidlo opraviť a s faktúrou a so správou dopravnej polície navštívi správcu komunikácie/parkoviska/miesta, na ktorom obvykle parkujú autá.

Vlastný záznam o škodovej udalosti zdokumentovaný na mieste škody fotografiami auta, samotnej komunikácie a padnutými konármi/stromami môže pomôcť pri preukazovaní škody.

Optimálne však je, ak má vodič svoje vozidlo havarijne poistené aj na prípad takej udalosti, akou je pád konára/stromu na idúce auto a zaparkované auto.

Ak sa nepodarí mimosúdne dosiahnuť úhradu vzniknutej škody, pomôcť môže len advokát, resp. súd.

Názor advokáta

Preukázať príčinu nezjazdnosti komunikácie v dôsledku toho, že idúce auto poškodí padajúci strom a získať náhradu škody od správcu komunikácie nebude jednoduché. Pri svojej obrane bude správca komunikácie argumentovať tým, že povinnosťou vodiča bolo jazdiť tak, aby stihol zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú ma rozhľad. Šanca na úspech bude preto závisieť od konkrétnych okolností, ktoré zapríčinili vznik dopravnej nehody. Pravdepodobnosť úspechu vodiča pri vymáhaní škody zvyšuje skutočnosť, ak napr. svoju argumentáciu založí na tvrdení, že správca mohol pád stromu, ako závalu v zjazdnosti, predvídať a vodič nemohol ani pri dodržaní pravidiel cestnej premávky kolízii zabrániť. Zdôrazňujeme, že správca komunikácie sa nezbaví svojej zodpovednosti ani v prípade, ak na kritickom úseku umiestni iba dopravnú značku upozorňujúcu na eventuálne nebezpečenstvo. Ak správca komunikácie vie, že na cestu môže spadnúť strom a napriek tomu je pasívny, jeho zodpovednosť nevyučuje ani umiestnenie dopravnej značky (totožne: rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20.2.2013, sp. zn. 4Co/470/2011).

V prípade pádu stromu na zaparkované vozidlo bude nevyhnutné skúmať, či majiteľ pozemku (parkoviska) dodržal všetky povinnosti pri starostlivosti o vegetáciu nachádzajúcej sa na parkovisku. Ak majiteľ parkoviska nezanedbal svoje povinnosti, tzn. o kvalitu a stav stromov bolo náležite postarané, za pád stromu zapríčinený vyššou mocou (napr. víchricou, ťažkým snehom a pod.) nenesie zodpovednosť.